

Examenul de bacalaureat național 2013

Proba E. c)

Matematică M_st-nat

Varianta 3

Filiera teoretică, profilul real, specializarea științe ale naturii

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

- 5p** 1. Arătați că numărul $2(\sqrt{7} + 1) - \sqrt{28}$ este natural.
- 5p** 2. Calculați $f(1) + f(2) + \dots + f(10)$ pentru funcția $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = 2x - 1$.
- 5p** 3. Rezolvați în mulțimea numerelor reale ecuația $4^{x+1} = 16$.
- 5p** 4. Calculați probabilitatea ca, alegând la întâmplare un element din mulțimea $A = \{1, 2, 3, \dots, 15\}$, acesta să fie multiplu de 7.
- 5p** 5. Se consideră punctele A , B și C astfel încât $\overrightarrow{AB} = 2\vec{i} + \vec{j}$ și $\overrightarrow{BC} = \vec{i} - \vec{j}$. Calculați lungimea vectorului \overrightarrow{AC} .
- 5p** 6. Determinați $x \in \left(0, \frac{\pi}{2}\right)$ știind că $\frac{3\sin x - 2\cos x}{\cos x} = 1$.

Soluții

Subiectul 1

1. $\sqrt{28} = 2\sqrt{7}$

$2(\sqrt{7} + 1) - \sqrt{28} = 2\sqrt{7} + 2 - 2\sqrt{7} = 2 \in \mathbb{N}$.

2. $f(1) + f(2) + \dots + f(10) = 1 + 3 + 5 + 7 + 9 + 11 + 13 + 15 + 17 + 19 =$

$= (1+19) + (3+17) + (5+15) + (7+13) + (9+11) = 20 + 20 + 20 + 20 + 20 = 100$.

3. $4^{x+1} = 4^2 \Rightarrow x+1 = 2 \Rightarrow x = 1$.

4. $P = \frac{\text{numar - cazuri - favorabile}}{\text{numar - cazuri - posibile}}$

In mulțimea A sunt 15 elemente deci sunt 15 cazuri posibile.

Multiplii lui 7 din mulțimea A sunt 7 și 14 deci sunt două cazuri favorabile.

$P = \frac{2}{15}$.

5. Se adună vectorii \overrightarrow{AB} și \overrightarrow{BC} după regula triunghiului și obținem:

$\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BC} = 2\vec{i} + \vec{j} + \vec{i} - \vec{j} = 3\vec{i} + 0\vec{j}$

$|\overrightarrow{AC}| = \sqrt{3^2 + 0^2} = \sqrt{9} = 3$.

6. Produsul mezilor este egal cu produsul extremilor:

$$\frac{3\sin x - 2\cos x}{\cos x} = \frac{1}{1}$$

$3\sin x - 2\cos x = \cos x$

$3\sin x = 3\cos x$

$\sin x = \cos x$

$\Rightarrow x = \frac{\pi}{4}$

SUBIECTUL al II-lea

1. Pentru fiecare număr real x se consideră matricea $A(x) = \begin{pmatrix} 1 & x & x \\ x & 1 & x \\ x & x & 1 \end{pmatrix}$.

5p a) Calculați $\det(A(2))$.

5p b) Arătați că $A(1) \cdot A(2) = 5A(1)$.

5p c) Determinați numerele reale x pentru care $\det(A(x)) = 0$.

2. Se consideră polinomul $f = X^3 - 2X^2 - 2X + m$, unde m este număr real.

5p a) Pentru $m = 3$, calculați $f(1)$.

5p b) Determinați numărul real m știind că restul împărțirii polinomului f la $X - 2$ este egal cu 2.

5p c) Pentru $m = 4$, arătați că $(x_1 + x_2 + x_3) \left(\frac{1}{x_1} + \frac{1}{x_2} + \frac{1}{x_3} \right) = 1$, unde x_1, x_2, x_3 sunt rădăcinile polinomului f .

Subiectul 2

1.a) $A(2) = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 2 \\ 2 & 1 & 2 \\ 2 & 2 & 1 \end{pmatrix}$

$$\det A(2) = \begin{vmatrix} 1 & 2 & 2 \\ 2 & 1 & 2 \\ 2 & 2 & 1 \end{vmatrix} = 1 + 8 + 8 - 4 - 4 - 4 = 5.$$

b) $A(1) = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$

$$A(1) \cdot A(2) = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} 1 & 2 & 2 \\ 2 & 1 & 2 \\ 2 & 2 & 1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 5 & 5 & 5 \\ 5 & 5 & 5 \\ 5 & 5 & 5 \end{pmatrix} = 5 \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix} = 5 \cdot A(1).$$

c) $\det A(x) = 0 \Leftrightarrow \begin{vmatrix} 1 & x & x \\ x & 1 & x \\ x & x & 1 \end{vmatrix} = 0 \Leftrightarrow 1 + x^3 + x^3 - x^2 - x^2 - x^2 = 0 \Leftrightarrow 2x^3 - 3x^2 + 1 = 0$

Se observă că această ecuație are rădăcina $x = 1$.

Cu ajutorul schemei lui Horner se obține o descompunere în factori: $(x - 1)(2x^2 - x - 1) = 0$

Expresia din paranteză se descompune în factori cu formula $ax^2 + bx + c = a(x - x_1)(x - x_2)$.

$$\Rightarrow (x - 1) \cdot 2 \cdot (x - 1) \left(x + \frac{1}{2} \right) = 0$$

$$\Rightarrow (x - 1)^2 (2x + 1) = 0$$

Rezultă $x = 1$ sau $x = -\frac{1}{2}$.

2.a) $f(1) = 1^3 - 2 \cdot 1^2 - 2 \cdot 1 + 3 = 1 - 2 - 2 + 3 = 0$.

b) Punem condiția $f(2) = 2$.

$$f(2) = 2^3 - 2 \cdot 2^2 - 2 \cdot 2 + m = m - 4$$

$$m - 4 = 2$$

$$m = 6$$

c) Din relațiile lui Viete obținem:

$$x_1 + x_2 + x_3 = -\frac{b}{a} = 2$$

$$x_1 x_2 + x_1 x_3 + x_2 x_3 = \frac{c}{a} = -2$$

$$x_1 x_2 x_3 = -\frac{d}{a} = -4$$

$$(x_1 + x_2 + x_3) \left(\frac{1}{x_1} + \frac{1}{x_2} + \frac{1}{x_3} \right) = (x_1 + x_2 + x_3) \left(\frac{x_1 x_2 + x_1 x_3 + x_2 x_3}{x_1 x_2 x_3} \right) = 2 \cdot \frac{-2}{-4} = 1.$$

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

1. Se consideră funcția $f : (0, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = x \ln x$.

5p a) Calculați $f'(x)$, $x \in (0, +\infty)$.

5p b) Calculați $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x^2}$.

5p c) Demonstrați că funcția f este convexă pe intervalul $(0, +\infty)$.

2. Se consideră funcția $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = \frac{1}{x^2 + 1}$.

5p a) Arătați că $\int_0^1 x f(x) dx = \frac{1}{2} \ln 2$.

5p b) Calculați $\int_0^1 x f'(x) dx$.

5p c) Determinați volumul corpului obținut prin rotația în jurul axei Ox a graficului funcției $h : [0, 1] \rightarrow \mathbb{R}$, $h(x) = \frac{1}{f(x)}$.

Subiectul 3

1.a) $f'(x) = (x \ln x)' = x' \ln x + x (\ln x)' = 1 \cdot \ln x + x \cdot \frac{1}{x} = \ln x + 1$, $\forall x \in (0, +\infty)$.

b) $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x^2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{x \ln x}{x^2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\ln x}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{(\ln x)'}{x'} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{1}{x} = \frac{1}{+\infty} = 0$.

S-a folosit mai sus regula lui l'Hospital.

c) $f''(x) = (\ln x + 1)' = \frac{1}{x} > 0$, $\forall x \in (0, +\infty)$

de unde rezultă că funcția f este convexă pe intervalul $(0, +\infty)$.

2.a) $\int_0^1 x f(x) dx = \int_0^1 \frac{x}{x^2 + 1} dx = \frac{1}{2} \int_0^1 \frac{2x}{x^2 + 1} dx = \frac{1}{2} \int_0^1 \frac{(x^2 + 1)'}{x^2 + 1} dx = \frac{1}{2} \ln(x^2 + 1) \Big|_0^1 = \frac{1}{2} (\ln 2 - \ln 1) = \frac{1}{2} \ln 2$.

b) Se folosește metoda integrării prin părți pentru integrale definite:

$\int_0^1 x f'(x) dx = x f(x) \Big|_0^1 - \int_0^1 x' f(x) dx = f(1) - \int_0^1 \frac{1}{x^2 + 1} dx = \frac{1}{2} - \arctg x \Big|_0^1 = \frac{1}{2} - \arctg 1 = \frac{1}{2} - \frac{\pi}{4}$.

c) $V = \pi \int_0^1 h^2(x) dx = \pi \int_0^1 (x^2 + 1)^2 dx = \pi \int_0^1 (x^4 + 2x^2 + 1) dx = \pi \left(\frac{x^5}{5} + 2 \frac{x^3}{3} + x \right) \Big|_0^1 = \pi \left(\frac{1}{5} + \frac{2}{3} + 1 \right) =$
 $= \pi \left(\frac{3}{15} + \frac{10}{15} + \frac{15}{15} \right) = \frac{28\pi}{15}.$